

חג הפסח – איגרת מידע לעובדים בארגוני בריאות

פסח הינו חג יהודי שמופיע בתורה והוא הראשון מבין שלושת הרגלים. הוא נחוג שבעה ימים, מט"ו בניסן ועד כ"א בניסן. השנה (2017), הוא יחול משקיעת החמה ביום שני ה-10 באפריל ועד יום שני ה-17 באפריל בצאת הכוכבים.

רקע כללי

החג הראשון של פסח מציין את יום יציאת בני ישראל ממצרים והחג השני את יום קריעת ים סוף. בין שני ימי החג יש את ימי חול המועד בהם ממעיטים בעיסוק בפרנסה ונוהגים בהם במקצת חגיגות.

מצוות החג המרכזיות הן:

- איסור אכילה ובעלות על חמץ (בצק שתפח) במהלך כל שבעת ימי החג, וחצי היום שלפניו.
- מצוות הלילה הראשון של החג ("ליל הסדר").

מידע שימושי לצוות ועצות להתנהלות בתקופה זו:

- **חמץ במוסד הרפואי:** כדי להתחשב במטופלים ובאנשי צוות השומרים כשרות בחג, וכחלק מהוראות הכשרות הניתנות על ידי הרבנות הראשית ומשרד הבריאות יש להיערך בארגון לפי ההנחיות המתאימות:
לאורך כל חג הפסח נהוג שלא להכניס חמץ אל מוסדות הבריאות. מצורף שלט לדוגמה, המעדכן את מבקרי המוסד לגבי מניעת הכנסת חמץ לתחומי המוסד בימי הפסח. השלט תורגם לערבית, אנגלית, רוסית ואמהרית. מומלץ לתלות הודעה זו במקומות הרלוונטיים בארגון. יש מוסדות המקצים בסמוך לכניסה למרכז הרפואי מקום שבו מבקרים שאינם שומרי כשרות יכולים להשאיר מוצרי חמץ עד לסיום ביקורם במקום. מומלץ שגם קופות החולים ובתי המרקחת יערכו לנושא בגלל הימצאות מוצרי חמץ רפואיים.
- **הסעדה בבתי החולים:** בחלק גדול ממטבחי ארגוני הבריאות נהוג להתחשב בעדות השונות ולהתאים את התפריט למקובל עבור כולם. כך, למשל הם ימנעו מהכללת קטניות בתפריט, היות וחלק מהקהילות אינן אוכלות אותן בפסח.
- **סדר היום:** בבוקר היום שבו נערך ליל הסדר מפסיקים לאכול חמץ בשעות הבוקר (השנה בין 9:30 ל-10:00 לערך) ויש לסיים את טקסי ביעור החמץ כשעה לאחר מכן (בין 10:45 ל-11:30 לערך).
- **ליל הסדר:** ייתכן וחולים רבים יבקשו שחרור מאשפוז לצורך השתתפותם בסדר המשפחתי. משפחות של מטופלים שלא יכולים להשתחרר מסיבות רפואיות יבקרו אותם על מנת לחוג את הסדר בין כותלי בית החולים. כדאי להיערך להקצאת מקום עבור משפחות אלו. חולים שמשפחתם לא יכולה להגיע אליהם, ישתתפו בסדר ציבורי שיערך בבית החולים מטעמו. גם אנשי צוות הנמצאים בתורנות יקיימו את מצוות הסדר בקצרה, ככל שהזמן מאפשר ובהתאם ליעוץ הלכתי. קיימות הלכות שונות לגבי מטופלים אשר אינם יכולים למלא אחרי מצוות החג. על כך ניתן לקרוא במסמך ההרחבה לאיגרת זו או להתייעץ עם סמכות הלכתית מתאימה.
- **טיפולים:** החג הראשון והשני דינם כשבת. בימי ערב החג וחול המועד אין מניעה לקבל טיפולים רפואיים. אולם, כשניתן לעשות את הטיפול במועד אחר, יתכן שיהיו מטופלים שיבקשו לשנות את המועד, בעיקר בשל ההתארגנות המשפחתית לקראת החג וההתאספות המשפחתית במהלכו. בדיקות דם וניתוחים שאינם דחופים, לא מבצעים משעות הבוקר שלפני ליל הסדר ועד תחילת החג, אלא במקרים דחופים.
- **תרופות:** רוב התרופות הינן כשרות לפסח. ניתן למצוא את רשימת התרופות המלאה בקישור זה: <http://tinyurl.com/passovermed>. במידה והחלפת התרופה או הימנעות ממנה עלולה לגרום לסיכון חיים, אפילו נמוך, חובה ליטול את התרופה בלא קשר לכשרותה. חלק מקופות החולים מפעילים סמוך לפסח מוקד טלפוני שבו ניתן מענה לשאלות הלכתיות בקשר לנטילת תרופת פסח, תוך שיתוף רבנים וצוותי רפואה. יש לשים לב במיוחד לכשרות תחליפי חלב ומזון חליפי לפסח.
- **פעילות מקצועית:** על פי ההלכה, בימי חול המועד ובערב ליל הסדר, העובדים במשרות שאינם חיוניות לתפקוד המוסד הרפואי אמורים שלא לעבוד במידה ואין בכך פגיעה בפרנסתם, ויבקשו חופשה. בשל העובדה שימי חול המועד הינם ימים מקוצרים, וכן שעובדים רבים נמצאים בחופשה מסיבות דתיות, יש לשקול שלא לקיים השתלמויות מקצועיות בתקופה זו.
- **פעילות לציון החג:** בארגונים רבים מקובל לתת מתנות לחג וכן לכנס את העובדים לטקס ברכות לחג. מומלץ לבצע התכנסויות אלו באופן שיכבד ויהיה רגיש גם ללא-יהודים (למשל, מוסלמים שלא ישנו יין או שלא יוכלו לקבל יין במתנה).
- **חפיפה לחגים של דתות אחרות:** השנה (תשע"ז) חל חול המועד פסח במקביל לחגים הנוצריים – יום שישי הטוב והפסחא, וכדאי להיערך למתן החופשות לעובדים משתי הדתות.

את מסמך ההרחבה לאיגרת זו, המתייחס להתנהלות מוסדות הבריאות לגבי מצוות החג ולמטופלים שונים ואת השלט לדוגמה בשפות השונות ניתן למצוא [בדף הפרסומים של המרכז הבין-תרבותי לירושלים](http://jicc.org.il/heb/?page_id=116), http://jicc.org.il/heb/?page_id=116

המרכז הבין-תרבותי לירושלים מודה לרב צבי פורת, רב ויעוץ הלכתי במרכז הרפואי שיבא ובביה"ח אלי"ן, על הערותיו ההלכתיות הנזכרות באיגרת זו. תודה לאלו שיעצו בהכנת האיגרת ולצוות מהמרכז הבין-תרבותי: ד"ר חגי אגמון-שניר, ד"ר מיכל שוסטר ואורנה שני.

בכל מקרה, אין לראות בדף זה משום ייעוץ הלכתי או רפואי.

JICC@JICC.ORG.IL, WWW.JICC.ORG.IL

P.O.B. 1477, Jerusalem 91014

ص.ب. ١٤٧٧، القدس ٩١٠١٤

ת.ד. 1477, ירושלים 91014

Tel: 02-6728040, Fax: 02-6721175

טלפון: 02-6728040, فاكس: 02-6721175

טל' 02-6728040, פקס. 02-6721175